

STÁTNÍ ÚSTŘEDNÍ ARCHIV v Praze
ZRUŠEN STUPĚŇ UTAJENÍ

Důvod: 490/2070 - NMÚ 40

Podpis: 26.04 PhDr. Alena Nosková

TAJNÉ

Výtisk číslo: 25

VNITROSTRANICKÁ INFORMACE

64

Č. j.: inf. /03224/ 64
Počet listů: 19
Počet výtisků: 27
Den vydání: 10. března 1989

OBSAH

Informace o politické situaci v krajích k 8. březnu 1989

Informace o politické situaci v krajích k 8. březnu 1989

Stranické orgány věnovaly v uplynulém období pozornost především Provolání předsednictva ÚV KSČ k 41. výročí Vítězného února. V souvislosti s jeho obsahem se zaměřily i na situaci v plnění úkolů státního plánu a na aktivizaci komunistů pro zabezpečování záměrů přestavby. Je přitom využíváno i skládání účtů ředitelů a vedoucích hospodářských pracovníků a ukládání konkrétních úkolů jednotlivým komunistům na členských schůzích i jednáních stranických skupin. V mnoha podnicích pod vedením stranických organizací pracující uzavřeli závazky na úspory surovin, materiálu i energie, zvýšení výroby v požadovaném sortimentu zboží. Například kolektiv s. p. Závody 29. Augusta Partizánske /Západoslovenský kraj/ dodá do tržních fondů z uspořených surovin navíc 50 000 párů obuvi a uspoří 20 mil. Kčs.

Územní stranické orgány nadále upozorňují na problémy, jež se vyskytují při projednávání plánovaných úkolů. V řadě hospodářských organizací přetrvávají rozpory v plánu na letošní rok, vyplývající z disproporce mezi jeho jednotlivými částmi a neukončeného přepočtu velkoobchodních cen i nedořešených delimitací výroby. Například na obvodě Praha 9 nepřevzal plán k 24. 2. 1989 ani jediný podnik. Státnímu podniku Stavby silnic a železnic Praha je betonářská ocel, cement a motorová nafta zabezpečována nejvýše do dvou třetin potřeb. Vzhledem k tomu nebude mít tato hospodářská organizace pro některé zaměstnance pracovní náplň ani prostředky na výplatu mezd. Ministerstvo výstavby a stavebnictví ČSR, které je zakladatelem uvedeného podniku, se zatím jasně nevyjádřilo k dotazu, kdo má zajistit a financovat rekvalifikační kursy spojené s převodem pracovníků do jiných odvětví národního hospodářství. Členové strany požadují odpověď od vyšších stranických orgánů. Severočeský KV KSČ poukazuje na to, že se průmyslové závody zatím pro neznalost nových velkoobchodních cen většinou řídí operativními plány. V okrese Litoměřice zná plán výroby zboží v nových cenách pouze 12 závodů z celkového počtu 40. Na výrobních poradách, členských schůzích ZO KSČ a aktivech předsedů stranických organizací je nepřipravenost nových cen hodnocena jako nezvládnutí postupu přestavby centrálními orgány. Také v dalších krajích je kriticky poukazováno zejména na nedostatek ceníků. Například v Západoslovenském kraji tomu tak bylo na poradě tajemníků OV KSS pro stranickou práci v průmyslu.

V důsledku neukončení přestavby velkoobchodních cen nemohly být mnohé výrobky fakturovány a expedovány, což se projevilo ve značném poklesu zisku. S. p. Mechanika Postoloprty /Severočeský kraj/ nemůže zákazníkům předávat opravené zakázky, protože nemá ceníky na všechny položky. V Adastu Adamov /Jihomoravský kraj/ je z těchto důvodů plán zisku plněn na necelých 30 %.

Nepřevzetí plánu na rok 1989 znesnadňuje schvalování kolektivních smluv. V Praze 9 sice podnikové konference ROH uvedené smlouvy schválily, ale bez konkrétních úkolů vyplývajících z plánu a tvorba fondů byla stanovena odhadem.

Komunisté z výrobních organizací v Praze 1 často upozorňují, že dochází k nežádoucímu vývozu nedostatkového zboží, zvyšování cen, omezování výroby levnějšího zboží a oslabování vědeckovýzkumné základny i přípravy výroby. Nově zřizované státní podniky si stěžují na obtíže vyplývající z nedostatečné legislativní připravenosti a častých změn pravidel hospodaření. Členové strany v centrálních orgánech poukazují na to, že se sice snížily početní stavy pracovníků v těchto institucích, ale mechanismus řízení a plánování se nezměnil.

V Bratislavě došlo v některých případech k vrácení stranických legitimací dobrými pracovníky a dlouholetými členy strany. Místopředseda rady pracovního kolektivu v kombinátním podniku Závody těžkého strojírenství, který je v KSČ 9 let, přitom prohlásil, že sice souhlasí s politikou strany, ale nikoliv s takovou praxí, která je v rozporu s komunistickou morálkou. Uváděl, že se neřeší připomínky, nepostupovalo se principiálně vůči těm, kteří byli zapleteni do případu Babinský /s. Luhový/ a do diplomatických služeb se vysílají lidé v důchodovém věku, kteří musí z různých důvodů odejít z veřejných funkcí. Z pohledu dělníka je přesvědčen o tom, že jeho členství ve straně plnilo pouze úlohu placení příspěvků. Další dělník, který je členem strany 12 let, sdělil, že "není ochoten platit příspěvky, když vidí, co se ve společnosti děje. Dělníkům prémie zadrželi, ale vedoucím se dávají 60 000 Kčs odměny. Na vyšších funkcích se hrabe, tam se nestydí brát velké peníze. Mladí pracovníci vydělávají málo, protože dostávají nejhorší práci, popřípadě se posílají domů na neplacené volno". Pohovor s oběma na úrovni základní organizace i celozávodního výboru byl bezvýsledný.

Pracující v zemědělskopotravinářském komplexu vyjadřují podporu Provo-lání předsednictva ÚV KSČ k 41. výročí Vítězného února. Uzavírají socialistické závazky ke splnění hospodářských úkolů, snižování materiálových nákladů apod. Například 30 kolektivů na Státním statku Veltrusy /Středočeský kraj/ přijalo socialistický závazek, jehož hodnota činí více jak 1 100 000 Kčs.

V zemědělství dále pokračují výroční členské schůze JZD na nichž jsou projednávány výsledky hospodaření za minulý rok a úkoly roku 1989. Ukazuje se, že dopracování finančních plánů je stále ztěžováno neujasněností cen vstupů. Předběžné propočty signalizují podstatné snížení zisku ve srovnání s rokem 1988. V okrese Trebišov /Východoslovenský kraj/ se v zemědělských podnicích sníží z 84,4 mil. Kčs na 8,5 mil. Kčs. Většina z nich již při plánování podle nových ekonomických nástrojů vykazuje ztrátu a není schopna zabezpečit ani prostou reprodukci. Například Státní statek Velaty v roce 1988 dosáhl 8,5 mil. Kčs zisku a pro letošní rok již vykazuje ztrátu 18 mil. Kčs. V kraji se vyskytují požadavky, aby MZVŽ SSR znovu přehodnotilo zařazení podniků do produkčně ekonomických skupin.

V živočišné výrobě se problémy projevují v zajištění krmivové základny, zvláště jadrnými krmivy, přestože v ČSR bylo uvolněno z centrálního fondu krmiv 450 000 tun. Nezná se však, za jakých podmínek a kdy budou k dispozici. Není tak řešena potřeba zemědělské prvovýroby ve výši 600 000 tun. Poznatky z okresu Cheb a ZZN Plzeň /Západočeský kraj/ ukazují, že zásoby jadrných krmiv jsou zhruba vykryty do poloviny května tohoto roku. V Jihomoravském kraji do nové sklizně při uplatnění všech úsporných opatření chybí nejméně 150 000 tun jadrných krmiv. V současné době jsou organizovány jejich zápůjčky mezi zemědělskými podniky tak, aby nedocházelo k zastavení výdeje a výroby krmných směsí.

V potravinářském průmyslu, závodech lesního hospodářství atd. posuzují odborářské konference náročněji plnění kolektivních smluv a práci funkcionářů ROH. Na některých z nich byli představováni kandidáti na funkci ředitelů a někteří již byli zvoleni. Ve výboru ZO KSČ Vitana, závod 01 Byšice v okrese Mělník /Středočeský kraj/ byl kritizován přístup zřizovatele, který do funkce podnikového ředitele navrhuje stávajícího, kterému je 63 let a druhý kandidát ještě nemá předpoklady k řízení podniku. Cestu k řešení uvedeného stavu výbor

ZO KSČ spatřuje v uplatňování konkursního řízení pro výběr kandidátů.

Jihomoravský KV KSČ informuje o uzavírání kontraktačních smluv. Jedná se o to, že v zemědělskopotravinářském komplexu bude zabezpečen nákup obilovin do státních fondů v plném rozsahu. U olejnin je vyšší nabídka než činí společenská objednávka, menší propady se jeví u konzumních brambor. U stonkového lnu zůstává nezabezpečen objem 2 839 tun pro vysoký meziroční nárůst jeho výroby. Tržní produkce cukrovky je v kraji zajištěna na 98,1 %. MZVŽ ČSR bylo požádáno o zohlednění tohoto dluhu vzhledem k realizované koncepci v pěstování slunečnice a soji. Nejvážnější problémy se ukazují ve smluvním zajištění objemu i druhové skladby zeleniny. Největší výpadky lze očekávat u plodin s nižší rentabilitou, náročných na ruční práci /např. květák, okurky nakládačky, petržel/. Obdobná je situace i v tržní produkci ovoce. Uzavírání hospodářských smluv s drobnými pěstiteli bude probíhat do poloviny roku.

V zemědělských podnicích probíhá intenzivní příprava techniky pro jarní práce. I přes některé dílčí problémy s náhradními díly pro traktory, je technika v převážné většině zemědělských podniků připravena. V některých okresech Jihomoravského a Severomoravského kraje, ale i v dalších, bylo již započato s přípravou půdy a setím. Například Státní statek Znojmo do 15. února zasel 230 ha jarních obilovin.

V podnicích Seliko, Nealko, Milo Olomouc /Severomoravský kraj/ nejsou přes značné úsilí a jednání až na úrovni centrálních orgánů zajištěny bilance skleněných obalů pro letošní výrobu. Neřešením rozporů vzniká napjatá situace v uzavírání hospodářských smluv se zemědělskými podniky a v plnění plánu konzervářského průmyslu. Obdobná situace je i v dalších podnicích ostatních krajů. Je požadována rychlá a účinná pomoc od centra.

Na jednání zemědělské komise při OV KSČ Karviná /Severomoravský kraj/ bylo kritizováno nedostatečné množství přípravků na ochranu rostlin pro

rok 1989. Je upozorňováno, že obdobná situace již byla v loňském roce a dosud nebyla MZVŽ ČSSR uspokojivě vyřešena.

- X -

Mezi obyvatelstvem převládá názor, že zásobování se nezlepšuje, počet připomínek k situaci na vnitřním trhu se nesnižuje. Nepříznivou odezvu vyvolává byť jen krátkodobý nedostatek některého druhu zboží, jako je tomu například v současné době v Praze, kde chybí kečup.

Zákazníci jsou nespokojeni s kvalitou nabízeného zboží a to jak průmyslového a textilního, tak i potravinářského. Opakovaně je kritizován růst cen cestou inovací. Cena řady výrobků v sortimentu oděvů, elektrotechnického i dalšího zboží, je označována ve vztahu k příjmům za neúměrně vysokou. V Západočeském kraji, ale i jinde, je například rozšířen názor, že "osobní automobil Favorit je pro velkou skupinu lidí za poctivě vydělané peníze těžko dostupný".

OV KSS Zvolen /Středoslovenský kraj/ upozorňuje, že v důsledku zvýšení maloobchodních cen v Maďarsku a Polsku dochází k nárůstu přílivu turistů z těchto zemí a ke skupování zboží u nás. CZV KSS na Vysoké škole lesnické a dřevařské Zvolen zaznamenal v této souvislosti mezi lidmi názor, že provedená celní opatření se ukazují jako neúčinná. Za řešení je považováno provedení změny kursu naší koruny k forintu a zlotému.

V průběhu měsíce února došlo ke zhoršení v zásobování trhu zeleninou. Z okresů Karviná /Severomoravský kraj/, Sokolov /Západočeský kraj/ a Poprad /Východoslovenský kraj/ je signalizován nedostatek kořenové zeleniny a hlávkového zelí. Rovněž v okrese Brno - venkov /Jihomoravský kraj/ jsou zásoby tohoto zboží prakticky vyčerpány a ve větším množství jsou z tuzemské produkce ovoce a zeleniny k dispozici pouze jablka, brambory, cibule a česnek. S ohledem na probíhající chřipkovou epidemii hodnotí stranické orgány a základní organizace jako nedostatečné i zásobování trhu jižním ovocem.

- X -

Stranické orgány a organizace se zabývaly hodnocením názorové hladiny v období po lednových vystoupeních protisocialistických sil v Praze. Jak uvádí OV KSČ Praha 1, ukazuje se, že názory jsou diferencované a rozporné mezi komunisty i ostatní veřejností. Podle zpráv ze základních organizací strany se konfrontační akce opozice setkávají u převážné části komunistů i ostatní veřejnosti s odsouzením. Intenzita odsouzení a používané argumenty jsou různé. Nejvíce se vyskytují názory, že tyto akce narušují veřejný pořádek, brání normálnímu životu města a každodenní práci. Jsou rovněž vyslovovány obavy, že odvádějí pozornost od hlavních úkolů přestavby a nahrávají jejich odpůrcům.

Silná kritika v uvedeném obvodu, ale i v dalších krajích, je zaznamenávána ke zpravodajství našich sdělovacích prostředků a k poskytnutým informacím /včetně informace pro komunisty v ZO KSČ/. Kritizováno je opožděné zpravodajství ve sdělovacích prostředcích a to, že propaganda nereagovala dostatečně citlivě na složité názorové a sociální zázemí těchto akcí a její argumentace nepůsobila přesvědčivě. Informace, které byly poskytnuty stranickým organizacím, byly považovány za obecné a málo použitelné v masové politické práci na pracovištích.

Rozporná stanoviska k lednovým událostem a způsobu jejich řešení se promítají i do hodnocení následných nátlakových podpisových akcí. Názory na tyto podpisové akce jsou rozdílné, od krajních odmítnutí spojených s výzvami k sankcím /například požadavek vyloučení těch členů strany, kteří podepsali tyto petice/, přes postoje typu "ať si dělají co chtějí, ale neplaťme je", až po názory, že tito kritikové ve skutečnosti představují progresivní síly, podobně jako v MLR a PLR. V posledním období se ukazuje, že mezi komunisty převažuje názor shodný se stanoviskem ve vystoupení předsedy vlády ČSSR s. Adamce na setkání se zástupci slovenské mládeže 22. února 1989 i v jiných projevech, v nichž reagoval na provokační a podpisové akce.

Většina komunistů požaduje otevřenější a hlubší informace o obsahu a pozadí nátlakových podpisových akcí. Převládá názor, že naše stranická propaganda musí působit ofenzivněji a fundovaně objasňovat problémy tak, aby komunisté na úrovni základních organizací byli schopni čelit zesílené ne-

přátelské propagandě. Mezery ve zpravodajském působení našich sdělovacích prostředků mají podle upozornění stranických organizací na obvodu Praha 1 vliv na zvýšení poslechovosti západních rozhlasových stanic. V některých profesních skupinách je přímá a nepřímá informovanost o obsahu zahraničního vysílání odhadována až na 80 - 90 %. Západočeský KV KSČ v informaci uvádí, že vliv západních sdělovacích prostředků, zejména rozhlasových stanic, se projevuje v postojích některých občanů, včetně mladé generace, kteří souhlasí s vystupováním nepřátelských skupin /Klatovy/. V této souvislosti jsou v některých okresech organizovány besedy se středoškolskou a učňovskou mládeží k aktuálním otázkám současnosti i k vývoji v roce 1968 /Klatovy, Rokycany/. Besedy k aktuálním otázkám politiky strany se studenty na středních a vysokých školách ve Východočeském kraji ukazují, že mladí lidé mnohdy nechápou podstatu současných negativních jevů. V této souvislosti upozorňuje většina OV KSČ na nespokojenost vyjadřovanou komunisty k působení časopisu Mladý svět na mládež.

Veřejnost vesměs odsuzuje pokusy o teroristické akce, výhružné dopisy a jiné nepřátelské činy. Členové aktivu informátorů OV KSČ Praha 1 však upozorňují na šířící se fámy o tom, že jde o provokace, které mají ospravedlnit použití násilných prostředků. Některé fámy zpochybňují také informace o rychlém vypátrání autorů anonymních telefonátů /"nebyl vysvětlen způsob jejich odhalení"/.

Rozporné jsou i reakce na nová zákonná opatření k ochraně veřejného pořádku - od bezvýhradného přijetí, přes rozpaky, až po odmítnutí s argumentem, že toto není cesta k řešení problémů naší společnosti. Některé ohlasy na soudní jednání s Václavem Havlem a jeho společníky naznačují, že i zde se projevují různé názory.

Hodnocení názorové hladiny za uplynulé období vede k závěru, uvádí OV KSČ Praha 1, že protisocialistické síly vhodnou volbou taktiky, používaných argumentů, za účinné zahraniční podpory, své pozice v některých sociálních skupinách a vrstvách spíše posílily. Stranické organizace upozorňují na to, že v anonymních prostředích /dopravní prostředky, obchody, restaurace/ v posled-

ním období nebyly výjimkou výpady vůči straně a komunistům. Za této situace komunisté uvítali Provolání předsednictva ÚV KSČ k 41. výročí Vítězného února, které je chápáno jako základna pro sjednocování a aktivizaci všech sil, usilujících o další rozvoj socialismu.

V ohlasech, stanoviscích a rezolucích vyslovují pracovní kolektivy, stranické orgány a organizace i společenské organizace NF jednoznačnou podporu politice strany a souhlasí s nekompromisním postupem k zachování kázně, pořádku a bezpečnosti. Spolu s tím se ztotožňují s odsouzením aktivizace protisocialistických sil a s výzvou k angažované a poctivé práci k urychlení socialistické přestavby naší společnosti. K 10. březnu 1989 došlo na ústřední výbor strany 8 873 takovýchto rezolucí.

Ojediněle byly zachyceny názory, že svolání PÚV KSČ mělo být vyhlášeno již dříve /například Technometra Praha/. Jeho obsah je charakterizován jako příliš obecný s tím, že se očekávaly konkrétnější přístupy. V Západočeském kraji se v některých okresech mezi lidmi vyskytly připomínky k vedení strany a státu. Pozastavují se nad tím, "kam až se nechala situace dojít". Projevují se názory, že proti nepřátelským skupinám mělo být tvrdě zakročeno již dříve, protože protisocialistické síly si dovolí jen to, co jim umožníme. Pozorně byly sledovány procesy s hlavními organizátory akcí v Praze a v ostatních místech. Převládají názory, že uložené tresty, zejména u V. Havla, jsou nízké /Rokycany, Tachov, Plzeň - jih/. Z okresu Plzeň - sever je doporučováno vedení strany a státu zabývat se hlouběji příčinami vzniku protisocialistických tendencí a včas je odstraňovat. Současně je žádáno zveřejnění jmen umělců, kteří podepsali dopis předsedovi Federální vlády s. Adamcovi, včetně přijatých opatření /Karlovy Vary, Tachov, Plzeň - město, Klatovy/. Rovněž v Jihomoravském kraji se vyskytly dotazy na znění dopisu pracovníků kultury. Na aktivu pedagogických pracovníků ústavů marxismu - leninismu UJEP v Brně v důsledku neznalosti jeho obsahu vznikla situace, že při návrhu z pléna odsoudit v rezoluci postoje čs. umělců k událostem v Praze, varoval lektor KV KSČ Blažej Ondra před tím, aby se neodsoudilo něco, co neznají. On sám pro takové stanovisko hlasovat nebude. Většina účastníků aktivu se k jeho názoru připojila.

V okresech Tachov a Plzeň - město /Západočeský kraj/ je poukazováno, že se v tisku připouští široká diskuse a polemika, která nic neřeší a nikdo v ní nezaujímá jasná stanoviska. Obdobné připomínky jsou k pořadům Čs. televize. V souvislosti s uváděním příkladů podpory Provolání PÚV KSČ k 41. výročí Vítězného února je vyjadřován požadavek, aby bylo využíváno hodnotných příkladů, popularizujících nové přístupy v rozvoji iniciativy. Kritizován je i způsob organizace diskusní akce mládeže v Praze, kdy z uveřejněného článku v Rudém právu dne 27. 2. 1989 pod názvem "Diskuse nebyla prosta rozporů" vyplývá, že spoluorganizátory jsou i nelegální struktury /Plzeň - město/. Značnou částí obyvatel je kritizováno vystupování umělců v Čs. televizi s nemístnými vtipy na přestavbu /Tachov/, různých skupin a zpěváků v nevhodném oblečení /Klatovy/. Z okresu Klatovy je upozorňováno na vystoupení písničkáře J. Dědečka z Prahy /v Sušici napadal současné zřízení/ a pražského umělce Štekla na plese Pekáren a cukráren v Klatovech dne 4. 2. 1989, kde měl výroky: "že špatně slyší - že má vodu v uchu, bydlí na Václavském náměstí a viděl pohádku Obušku z pytle ven". Svě vystoupení zakončil slovy "musím končit - mám také děti".

V okrese České Budějovice /Jihočeský kraj/ se objevují časté negativní reakce na představení "Napoleonská nemoc" pražského Vinohradského divadla, konaného 26. 2. t. r. v Domě kultury ROH. Komunisté jsou rozhořčeni nad tím, že se ve hře v narážkách ostře hovoří o roce 1968. V představení je mnoho vulgarismu, dokonce se mluví o smrti ohněm a účasti davu lidí, kdy dívka bude nosit smutek a ve hře i o vládní vrchnosti apod. Podobný negativní ohlas komunistů byl na pořad s pražskou herečkou Věrou Galatíkovou, který se uskutečnil na Malé scéně Domu kultury ROH. Po dotazu z řad diváků, zda i ona podepsala dopis kulturních pracovníků předsedovi Federální vlády a po její souhlasné odpovědi následoval v sále bouřlivý a dlouhotrvající potlesk /ukázalo to i na okruh a myšlení posluchačů/.

S velkými obavami a rostoucí mírou kritičnosti je sledován vývoj v dalších socialistických zemích, zejména v Maďarsku, Polsku a Jugoslávii. V souvislosti s tím je například na obvodu Praha 1 kritizována úroveň

zpravodajství našich sdělovacích prostředků. Terčem kritiky je zejména absence analytických materiálů a vlastních stanovisek. Podle těchto názorů princip nevměšování se do vnitřních záležitostí druhé socialistické země by neměl být vykládán jako ztráta práva na samostatné hodnocení.

- X -

Požadavky na aktivizaci orgánů NF a organizací v ní sdružených přinášejí různé reakce členů jednotlivých organizací, jak na to například ve Východočeském kraji poukazují zejména starší komunisté. Členové Československé strany socialistické a Československé strany lidové se v současnosti značně diferencují v názorech. V diskusi na jejich okresních konferencích se tyto rozdíly projevují v různosti názorů na řešení celospolečenských otázek, jsou vyslovována stanoviska i proti těm, kteří zaujímají odmítavé postoje vůči protisocialistickým silám. Ukazují se snahy členů obou uvedených stran o prosazení jejich samostatnosti. Například na okresní konferenci ČSL v Pardubicích vyzněly v tomto směru názory k přípravě návrhu nové Ústavy. Na okresní konferenci ČSS ve Svitavách zazněl v diskusi požadavek na uskutečnění celostátního referenda o vedoucí úloze KSČ, případně o možnosti vedoucí úlohy jiné politické strany. V diskusi na okresní konferenci ČSL v Trutnově z 12 diskutujících 4 negativně vystoupili vůči ÚV ČSL, žádali svolání sjezdu své strany, který by měl odmítnout "nedůstojné praktiky ÚV ČSL a předsedy Z. Žalmana". Objevují se i další tendence, např. v Chrudimi, kde byly zachyceny přihlášky do Sdružení katolických laiků - pokoj na zemi. Jejich obsah ve 12 bodech zachycuje způsob náboru a organizaci této skupiny. Hlásí se k důslednému prosazování všech bodů petice kardinála Tomáška, požadují vlastní vydavatelství literatury apod.

Diferenciace názorů na současný vnitropolitický vývoj se projevila i na jednání okresní konference Československé strany socialistické v Mladé Boleslavi /Středočeský kraj/. Dr. Kudrnáč zde v diskusi požadoval politický pluralismus,

svobodu shromažďování a tisku, vyjádřil podporu akcím na Václavském náměstí. Zástupce KV ČSS br. Švadlena rozvíjel otázku, proč se děti musí již ve škole učit oslovovat soudruhu - soudružko, kritizoval malé zastoupení členů ČSS v radách pracovních kolektivů. Naopak vystoupení br. Škody z ÚV ČSS přispělo k tomu, že do usnesení konference bylo zakotveno přihlášení se k Provolání PÚV KSČ k 41. výročí Vítězného února. Nesouhlas se zákrokem mocenských orgánů na Václavském náměstí, dotaz, proč SSM je pouze zálohou pro KSČ a ne pro ostatní politické strany, zazněl ojediněle v diskusi i na okresních konferencích v Mělníku, Benešově a také na konferenci ČSL na okrese Praha - západ.

- X -

V souvislosti s přípravami výročních členských schůzí základních organizací probíhaly besedy se členy a kandidáty strany. První poznatky, například ze Středoslovenského kraje, ukazují, že se na řadě z nich komunisté otevřeně vyslovují k práci ZO KSS, hledají a navrhuje jak zlepšovat obsahovou úroveň a účinnost jednání členských schůzí i vlastní práce. Zároveň se vyjadřují k celospolečenským problémům.

V převážné většině organizací je vyslovován názor, že straničtí funkcionáři by měli v současném období být více informováni o činnosti nelegálních struktur. Je vyžadována především včasnost, konkrétnost a úplnost informací.

Ve větším počtu organizací ve Středoslovenském kraji byly vyjádřeny obavy, že strana v naší společnosti ztrácí svoji autoritu, pozice a že proces přestavby nezvládne. Komunisté zdůraznili, že přílišný rozvoj demokracie nepříspěvá ke stabilizaci politického a hospodářského života /ústupky v církevní politice apod./. Ptají se, zda je správné vyznamenávat církevní hodnostáře státními vyznamenáními, jako je například Řád práce, čímž je podle nich znevažována práce dělníků.

Ve Východočeském kraji je při pohovorech se členy výborů a následně s ostatními komunisty kladen důraz na jejich zapojování do aktivní

stranické práce. Mezi nejvíce diskutované otázky patří délka funkčního období v tomtéž orgánu. Část funkcionářů ZO KSČ poukazuje na problémy se zabezpečením vhodných kádrů pro volbu ze dvou kandidátů. Někteří z nich se naopak již předem cítí být zprošťováni funkcí. Vyskytuje se i nepochopení tajných voleb a v názorech převažuje stanovisko, že jde o ústup od stranické otevřenosti.

Aktivista ÚV KSČ informuje o tom, že na besedě se členy strany v ZO KSS č. 6 Železniční opravny a strojírny Zvolen /Středoslovenský kraj/ se diskuse zaměřovala především na problémy vně organizace. Jako je například vybilancovanost plánu, demonstrace v Praze, vznik nové církve. Kritizovány byly problémy v zásobování, nedostatky v kádrové práci v centru /odchod některých funkcionářů do diplomatických služeb/. Byla vyjadřována pochybnost nad vývojem přestavby v SSSR. Nebylo však hovořeno o přestavbě v našich podmínkách, chybělo sebekritické hodnocení podílu každého člena na práci základní organizace, kritický názor k činnosti výboru a nebyly charakterizovány uložené úkoly. Výhrady směřovaly k činnosti SSM v závodě a úrovni přípravy mládeže ve školách a středních odborných učilištích. Celkový průběh besed ukázal, že stále není plně překonán formalismus, který je provázel v minulosti.

Na besedách ve Středoslovenském kraji vznikla i řada připomínek a námětů pro ÚV KSČ:

- jsou požadavky ještě do XVIII. sjezdu KSČ přehodnotit a vyjasnit zařazování komunistů do kategorie dělník
- vzhledem k tomu, že se připravují pro VČS tajné volby z více kandidátů, je doporučováno nestanovovat z vyšších stranických orgánů sociální složení výborů, případně předsedů ZO strany
- zvýšit náklad stranických novin Rudé právo, Pravda, Smer a okresních novin

- je kritizován narůstající počet stranických školení, porad, z důvodu, že jejich výsledky nejsou tomu adekvátní. Doporučuje se zracionalizovat všechny formy a obsahově je zkvalitnit
- v nových Stanovách KSČ přehodnotit výši trestu za ztrátu členských známek, za kterou nyní člen strany dostane stejný trest, jako za hrubé porušení pracovní disciplíny
- přijmout rozhodnější opatření k důslednému využívání výrobních kapacit pro hospodárné zpracování přírodních zdrojů /dřevo, zemědělské výrobky apod./
- jsou dotazy, proč nebyl zveřejněn dopis kardinála Tomáška a čs. umělců předsedovi Federální vlády ČSSR. Mnozí komunisté doporučují, aby byly zveřejněny pod textem i jména podepsaných. Starší komunisté vyslovují obavy, aby proces demokratizace nevyvolal podobnou situaci, jako v roce 1968.

- X -

Základní organizace přímo řízené odděleními ústředního výboru KSČ věnovaly v uplynulém období pozornost zkvalitňování úrovně stranické práce a hodnocení politické situace v okruhu své působnosti. Na většině členských schůzí byla přijímána vlastní opatření s důrazem na zvyšování osobní odpovědnosti komunistů za realizaci politiky strany, na konkrétní podíl každého člena a kandidáta strany při naplňování záměrů přestavby a demokratizace ve všech oblastech života společnosti. Všechny přímo řízené ZO KSČ přistoupily k zahájení přípravy výročních členských schůzí. Na členských schůzích konaných po zveřejnění Provolání PÚV KSČ k 41. výročí Vítězného února byl tento dokument projednán a přijata souhlasná stanoviska.

Při hodnocení politické situace se v uvedených organizacích zaměřili především na pokračující diskuse v souvislosti s lednovými událostmi v Praze. Vedle převažujícího odsouzení vystoupení protisocialistických sil byly zaznamenány i odlišné názory. Například v ZO KSČ Monitor Čs. rozhlasu konstatovali,

že část pracovníků podléhá při hodnocení lednových událostí vlivu buržoazní propagandy. Proto svolají veřejnou stranickou schůzi, na níž osvětlí činnost protisocialistických sil a promítnou krátkometrážní dokumentární film. Rovněž v ZO KSČ nakladatelství Svoboda ne všichni členové správně pochopili zásah bezpečnostních sil na Václavském náměstí. V ZO KSČ Muzeum Klementa Gottwalda upozornili na nevhodnost konání soudního procesu s V. Havlem v období oslav 41. výročí Února.

Členská základna přímo řízených ZO KSČ, zejména na úseku společenských organizací a NV odsoudila i dopisy kulturních a vědeckých pracovníků adresované předsedovi vlády ČSSR. Požaduje, aby v příslušných stranických organizacích byl tento čin projednán a komunisté, kteří dopisy podepsali, byli voláni ke stranické odpovědnosti.

Aktivitu v tomto směru vyvíjejí ZO KSČ na úseku kultury v těsné souvislosti s odborem kultury ÚV KSČ a Výborem pro stranickou práci v ČSR. Záležitost již byla projednána na úrovni vedení uměleckých svazů, které přijímají konkrétní závěry. Na základě doporučení komise ÚV KSČ pro otázky kultury a umění bude rozvinut dialog s umělci a kulturními pracovníky jednotlivých kulturních institucí na úrovni ČSR a SSR a uskuteční se celostátní setkání umělců.

Mezi pracovníky ČSAV kolovala "Petice vědeckých a vědeckovýzkumných pracovníků za propuštění Havla". Z okruhu působnosti přímo řízených ZO KSČ tuto petici podepsalo 56 pracovníků Ekonomického ústavu /z toho 15 členů KSČ/, 7 pracovníků Prognostického ústavu /1 člen strany/ a 5 pracovníků Ústavu pro filozofii a sociologii /žádný člen strany/. Vzniklou situací se stranické organizace zabývaly. Například na členské schůzi ZO KSČ Ekonomický ústav zdůraznili, že povinností členů strany je předkládat své připomínky a stanoviska k závažným otázkám na stranické půdě. V ústavech jsou rovněž prováděny individuální pohovory s pracovníky - signatáři peticí a dopisů.

Základní organizace strany přímo řízené oddělením stranické práce v průmyslu, dopravě, stavebnictví a obchodě se zaměřily na zabezpečení organizační přestavby uvnitř ministerstev, změn vlastní stranické výstavby a uspořádání společenských organizací NF v okruhu své působnosti. Usilují o plnění úkolů 9., 10. a 12. zasedání ÚV KSČ. Pracovní a politická aktivita je v současné době orientována především na zabezpečení úkolů státního plánu.

Na Federálním ministerstvu hutnictví, strojírenství a elektrotechniky se komunisté orientují na formování a rozpracování nových vztahů jednotného centra a ministerstva jako jeho součásti k podnikové hospodářské sféře. Současná neuspokojivá situace v zabezpečování úkolů 8. pětiletky na úrovni podnikové sféry vyvolává při probíhající organizační přestavbě nárůst operativního řízení. Připomínají, že se tím zužuje prostor pro plné rozvinutí koncepční práce ministerstva.

V základních organizacích přímo řízených oddělním společenských organizací a národních výborů ÚV KSČ je za zvlášť aktuální považováno řešení problematiky mladé generace. Členové strany poukazují na nutnost urychleně řešit bytovou otázku mladých lidí, vstup mládeže do pracovního procesu, situaci mezi učňovskou a vysokoškolskou mládeží, využití volného času a světonázorovou orientaci. Navrhují dát mládeži konkrétní program její účasti na ochraně životního prostředí, rozvoji měst a obcí apod. Zdůrazňují i potřebu častějšího dialogu stranických a státních představitelů s mladými. Doporučují vytvořit a vyzbrojit aktivity mladých komunistů - svazáků, které by působily mezi mladými lidmi, získávaly je pro přestavbu a eliminovaly působení antisocialistických sil. Základní organizace na tomto úseku se aktivně hlásí k důsledné realizaci dokumentu k aktivizaci národní fronty a organizací v ní sdružených. V této souvislosti se některé ZO KSČ kriticky vyjádřily k úvodníku Rudého práva z 27. 2. 1989, který, dle jejich názoru, sice ukazuje význam a historické poslání NF, ale na druhé straně neguje její dosavadní činnost.

V souvislosti s projednáváním úkolů z 12. zasedání ÚV KSČ komunisté na FMZO poukázali na nedostatky, které brání dosažení zásadních změn ve zbožové

a teritoriální struktury vývozu. Roční protokoly o výměně zboží se socialistickými zeměmi na rok 1989 byly uzavírány opožděně, dochází v nich k značným odchylkám od záměrů z dlouhodobých dohod uzavřených na období 1986 - 1990.

Na členských schůzích přímo řízených ZO KSČ zazněla řada připomínek a námětů. Například v ZO KSČ v působnosti sociálně ekonomického oddělení byly vznášeny připomínky k návrhu nové dislokace centrálních orgánů a požadavky na přidělení dalších kancelářských ploch. Je požadováno urychleně dořešit problémy, vyjasnit organizační řády a systemizace. Jsou žádány hlubší informace o činnosti a programech opozičních skupin, hovoří se o údajných obavách z veřejné diskuse s nimi. V souvislosti s tzv. Iniciativou kulturních pracovníků komunisté chtějí, aby bylo zveřejněno, zda mezi podepsanými jsou členové strany. Pokud ne, pak tuto skutečnost náležitě propagandisticky využít.

Na stranických jednáních na Federálním ministerstvu hutnictví, strojírenství a elektrotechniky zazněla řada připomínek k úrovni informovanosti. Je hodnoceno, že obsah našeho stranického tisku neodpovídá potřebám. Doporučováno je vzít si příklad z let 1945 - 48, kdy komunističtí novináři byli na čele progresivních myšlenek. K problémům současnosti je nutno zaujímat stanoviska dříve, operativněji než nepřátelská propaganda. Článek ukazující působení V. Havla měl být zveřejněn již v lednu. V současné době jsou naopak publikovány kritické články, které nejsou podloženy důkladnou analýzou a detailní znalostí věci, dochází k vytrhování informací z kontextu. Za takové byly označeny například články zveřejněné v Rudém právu - "Kdo zůstane, kdo odejde", "Jsou ještě dlužníci", "Kola na sklad". Jako nepřesné jsou hodnoceny i informace o situaci v MLR a PLR s tím, že náš tisk není schopen zaujímat zásadní stanoviska z marxisticko-leninských pozic.

V Tiskové agentuře Orbis byly řečeny připomínky k organizaci manifestace k 41. výročí Února v Praze. Říká se, že "Milice nezvládla velkou skupinu mládeže, která se nejprve organizovaně natlačila dopředu, pak zase nazpět. Organizátoři nebyli vybaveni pojítky. Negativně působil hluk ze Železné ulice".

Na členské schůzi ZO KSČ Monitor Čs. rozhlasu se připomínky týkaly zpružnění a upřesnění poskytování přepisů relací příslušným stranickým a státním orgánům i nutnosti upravit rozdělovníky monitorů.

Jednotlivá upozornění a názory

Na konferenci ROH Agrostavu Litoměřice /Severočeský kraj/ vystoupil jako jediný diskutující Ivan Vylím /programátor výpočetního střediska/. Bez souvislosti s předchozím programem se zaměřil na kritiku vedoucí úlohy strany a vznesl dotaz, zda je správné, aby 1,5 - 2 mil. komunistů vládlo 13 miliónům ostatních občanů, kteří nesouhlasí s jejich politikou. Dále, zda je oprávněné zakotvení vedoucí úlohy KSČ v Ústavě. Prohlásil, že v našem politickém životě není žádná osobnost a KSČ kromě vojenského programu, žádný jiný nemá. V závěru vyzval bezpartijní a komunisty, aby ho v těchto názorech podpořili. Někteří přítomní, mezi nimiž byli i členové strany, reagovali na toto vystoupení potleskem. Jediný, který vystoupil proti těmto názorům, byl vedoucí kádrového a personálního útvaru. Nedostatkem bylo, že se této konference nezúčastnil ředitel podniku, ani předseda ZO KSČ. POV KSČ Litoměřice vzniklou situaci řeší.

Na ÚV KSČ se obrátil dopisem dlouholetý člen KSČ s. Dlouhý Jaroslav, Lomnice nad Popelkou /Východočeský kraj/, který již nejméně 2 roky upozorňuje veřejně v Rudém právu, Tribuně i v dopisech ÚV KSČ a ÚKRRK /1988/ na činnost protisocialistických sil. Nyní po jejich lednovém vystoupení v Praze a dalších provokacích požaduje rozhodnější postup ÚV KSČ "zákaz Charty 77 a dalších skupin v zemi". V dopise uvádí, že je překvapen, proč si nedovedeme poradit s disidenty, kteří takřka denně jsou v telefonickém spojení s rozhlasovými stanicemi kapitalistických zemí. Současně upozorňuje, že uvnitř naší strany je mezi mladšími komunisty velká pasivita, nezájem o politické a ekonomické dění.

Na obvodě Praha 1 vyvolalo bezprostřední ohlas mezi mladými lidmi vystoupení předsedy Federální vlády ČSSR s. L. Adamce na setkání s mládeží Bratislavy a Západoslovenského kraje. Stanoviska s. Adamce jsou přijímána s očekáváním, že záměry spolu s konkrétními náměty ze společného zasedání předsednictva ÚV SSM a vlády ČSSR budou realizovány a nezůstanou pouze na papíře.

Ve Středoslovenském kraji se stále ještě na mnoha místech hovoří o aféře "Babinský" a v té souvislosti o bývalém vedoucím tajemníkovi KV KSS s. Pirošíkovi, který zůstal členem ÚV KSČ a o dalších bývalých vedoucích funkcionářích vlády ČSSR a SSR. Kritizuje se, že přes jejich odvolání z funkcí zastávají vysoká místa v diplomatických službách.

V základní organizaci strany č. 3 Klatovy /Západočeský kraj/ vystoupil v diskusi bývalý příslušník SNB s tímto názorem: "Jsme stát zbabělců, Dubček si jede do Bologne, faráři dostávají státní vyznamenání, Obzina znemožnil policii a dodělal to Vajnar - když mu emigrovali děti musí být s nimi v bližším kontaktu". V ZO KSČ č. 5 Sušice byl vznesen dotaz k tomu, jak může být Vladimír Janků náměstkem ministra, když má syna v zahraničí, s připomínkou, že v Hartmanicích nemohl být tajemníkem MNV člověk, kterému rovněž emigroval syn.

Komunisté Fakultní nemocnice Olomouc /Severomoravský kraj/ upozorňují na závažné nedostatky v péči o pacienty v hematizačním programu, zejména při transplantaci ledvin. Chybí Cyklosporin /Sandium Sandoz/, který nebyl do ČSSR v letošním roce dovezen. Z těchto důvodů jsou nuceni přerušit léčbu 22 transplantovaných pacientů a každý třetí z nich je zbytečně ohrožován operačním rizikem. Je požadována pomoc.

V okrese Teplice /Severočeský kraj/ vznášejí zasloužilí členové ROH připomínky k osobním důchodům, které jim byly zvýšeny k 40. výročí Vítězného února. Zprávu o této úpravě, včetně stanovené částky, která jim bude přiznána od října 1988, obdrželi od Ústřední rady odborů. Dosud jim však nebyla vyplacena, ani neobdrželi zdůvodnění, proč byla zdržena její výplata.